

11. Никифоров А.Є. Інноваційна діяльність: теорія і практика державного управління: монографія / А.Є. Никифоров. – К. : КНЕУ, 2010. – 420 с.
12. Покришка Д.С. Інвестиційні чинники економічної динаміки України: виклики посткризового відновлення економіки / Д.С. Покришка // Економіка промисловості – 2010. – № 2. – С. 136–146.
13. Скрипко Т.О. Інвестиційно-інноваційна активність малого і середнього підприємництва як чинник економічної безпеки держави: монографія / Т.О. Скрипко. – Львів : Ліга-Прес, 2013 – 384 с.

УДК 631.164:003.13

Соловйов А.І.

кандидат економічних наук, доцент,

докторант кафедри менеджменту імені Й.С. Завадського

Національного університету біоресурсів і природокористування України

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ АГРАРНИХ ВИРОБНИЧИХ СТРУКТУР

У статті розглянуті теоретичні і практичні рівні формування механізму управління розвитком аграрних виробничих структур. Запропоновано механізм, структурні блоки якого взаємодіють з відповідними підсистемами загального менеджменту підприємства. Визначені особливості його ефективного функціонування.

Ключові слова: механізм, управління розвитком, структура, аграрні виробничі структури, методи управління.

Соловьёв А.И. ОСОБЕННОСТИ ФУНКЦИОНИРОВАНИЯ МЕХАНИЗМА УПРАВЛЕНИЯ РАЗВИТИЕМ АГРАРНЫХ ПРОИЗВОДСТВЕННЫХ СТРУКТУР

В статье рассмотрены теоретические и практические уровни формирования механизма управления развитием аграрных производственных структур. Предложен механизм, структурные блоки которого взаимодействуют с соответствующими подсистемами общего менеджмента предприятия. Определены особенности его эффективного функционирования.

Ключевые слова: механизм, управление развитием, структура, аграрные производственные структуры, методы управления.

Solovyov A.I. FEATURES OF FUNCTIONING OF THE MECHANISM OF MANAGEMENT OF DEVELOPMENT AGRARIAN PRODUCTION STRUCTURES

In article theoretical and practical levels of formation of the mechanism of management are considered by development of agrarian production structures. The mechanism which structural blocks interact with the corresponding subsystems of the general management of the enterprise is offered. Features of its effective functioning are defined.

Keywords: mechanism, management of development, structure, agrarian production structures, methods of management.

Постановка проблеми. Розвиток є однією з найважливіших категорій методологічного базису стратегічного розвитку підприємства. Розвиток для організації розглядається, з одного боку, як такий тип змін, що підвищує ступінь організованості системи, в якій об'єднані інноваційні процеси, що ведуть до кількісних та якісних змін у всіх функціональних галузях підприємства, а також контури її управління на основі зворотних зв'язків, у яких вирішуються задачі стратегічного і тактичного управління [1]. Основними джерелами розвитку відкритих систем є внутрішні протиріччя, які викликаються і локалізуються процесами самоорганізації системи; флуктуації зовнішнього середовища, які обумовлюються різноманітними змінами оточення підприємства і локалізуються механізмами негативного, зворотного зв'язку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Поняття «розвитку підприємства» та «управління розвитком» широко відображені в сучасній економічній науці. Досить докладно розглянуті питання інноваційного розвитку [2], моделювання управління розвитком [3], управління розвитком на стратегічному рівні [4], сталого розвитку, керованого розвитку, організаційного розвитку тощо [5]. Розвиток розглядається як вищий тип руху, зміни матерії і свідомості; перехід від одного якісного стану до іншого, від старого до нового. Розвиток є не всякою зміною в структурі об'єкта, а

тільки якісною зміною, пов'язаною з перетвореннями у внутрішній будівлі об'єкта, у його структурі, що представляє собою сукупність функціонально пов'язаних між собою елементів, зв'язків і залежностей [6, с. 453]. Розвиток – філософська категорія, що виражає процес руху, зміну цілісних систем. Характерними рисами цього процесу є виникнення якісно нового об'єкту, спрямованість, необоротність, закономірність, єдність кількісних і якісних змін, взаємозв'язок прогресу і регресу, суперечливість, спіралевидність форми, розгортання в часі [7, с. 65].

Цього підходу дотримуються О.Л. Гапоненко, А.П. Панкрухін. На їх думку, «розвиток» – рух уперед, формування нових рис, становлення нових структурних характеристик об'єкта, його еволюція, поліпшення, удосконалювання, прогрес, а також ріст і розширення [8, с. 11]; Ю.С. Маслеченков розглядає розвиток як перехід від одного якісного стану до іншого [9, с. 419].

Проте більшість авторів недостатньо уваги приділяють аналізу категорії розвитку та механізму його реалізації на рівні підприємства, що обумовило актуальність та своєчасність проведення дослідження.

Постановка завдання. На основі викладеного можна сформулювати задачу дослідження, яка полягає у виявленні особливостей функціонування механізму управління розвитком аграрних виробничих структур.

Виклад основного матеріалу дослідження. Аналізуючи зміст наведених визначень, можна поєднати їх у декілька груп, що характеризуються спільністю міркувань щодо сутності і змісту досліджуваного поняття. Перша група представлена визначеннями, в яких розвиток поєднується тільки з прогресом або ускладненнями структури і складу системи. Друга – в якій розглядаються процеси розвитку, як якісні зміни у складі і структурі системи. Третя – в якій розвиток розглядається як процес адаптації до зовнішнього середовища, що безперервно змінюється. До четвертої групи, яка розглядає розвиток як властивість, можна віднести ті, що сприймають його через призму основних властивостей – спрямованість, закономірність і необоротність. Розвиток при цьому розглядається як результат синергетичного ефекту прояву зазначених властивостей системи.

Характеризуючи виділені елементи поняття «розвитку підприємства», можна зробити наступні висновки. Розвиток, перш за все, має передбачати наявність підсистеми управління кількісними та якісними змінами, від простішого до складнішого. Але це є суб'єктивне твердження, оскільки ту чи іншу міру якості змін виміряти досить складно, проте наявність такого елемента у структурі управління є умовою реалізації процесу розвитку, а його функціонування – одним з головних завдань менеджменту підприємства. Самоорганізація оперативного управління розвитком та реалізація внутрішньовластивих механізмів її самоорганізації є наслідком роботи підсистеми управління змінами в тій її частині, яка відповідає за ефективну роботу з організації управлінської діяльності.

Результатом розвитку є створення, здатності підприємства протидіяти несприятливому впливу зовнішнього середовища та адаптуватися до нього через готовність усіх підсистем адекватно реагувати на можливі загрози. Досягнення приросту корисного результату є критерієм незворотності процесу кількісно-якісних змін у межах системи, її переходу у нову досконалішу форму, зростання міри ефективності.

Безперервність, постійність, незворотність змін є обов'язковою умовою реорганізації економічної та соціальної підсистем підприємства з метою досягнення «оптимального» стану системи в цілому, здатності удосконалювати можливості вирішувати різні проблеми і розвивати здатність до відновлення шляхом підвищення культури управління організацією.

На підставі дослідження наукових джерел [10; 11; 12], можна зробити висновок, що управління розвитком підприємств це цілеспрямований, систематичний вплив керуючої підсистеми на керовану за допомогою основних функцій менеджменту з метою забезпечення розвитку підприємства. Управління розвитком є складною, багатоаспектною проблемою, яка складається із сукупності комплексних задач, що вимагають відповідних підходів до їх вирішення.

Механізм управління розвитком є способом організації управління розвитком, найбільш активною частиною системи управління і представляє собою сукупність:

- засобів управління (інструментів), що відповідають меті, наслідкам, критеріям вибору і оцінки, обмеженням і вимогам процесу розвитку підприємства;
- організаційних і економічних методів управління – способів, прийомів і технологій приведення в дію і використання засобів управління;
- принципів управління, які відображають відносини згідно з якими має створюватися, функціонувати і розвиватися система управління;
- принципів розвитку (інерції, еластичності, безперервності і стабілізації).

Аналіз літературних джерел [13; 14] дозволяє виокремити теоретико-методологічні і практично-прикладні рівні формування механізму управління розвитком аграрних підприємств. На першому формується теоретичний базис процесу створення і функціонування механізму управління розвитком аграрних виробничих структур і базується на концептуальних основах теорії систем. На другому рівні знайшов своє відображення структурний аспект формування підсистеми управління розвитком меха-

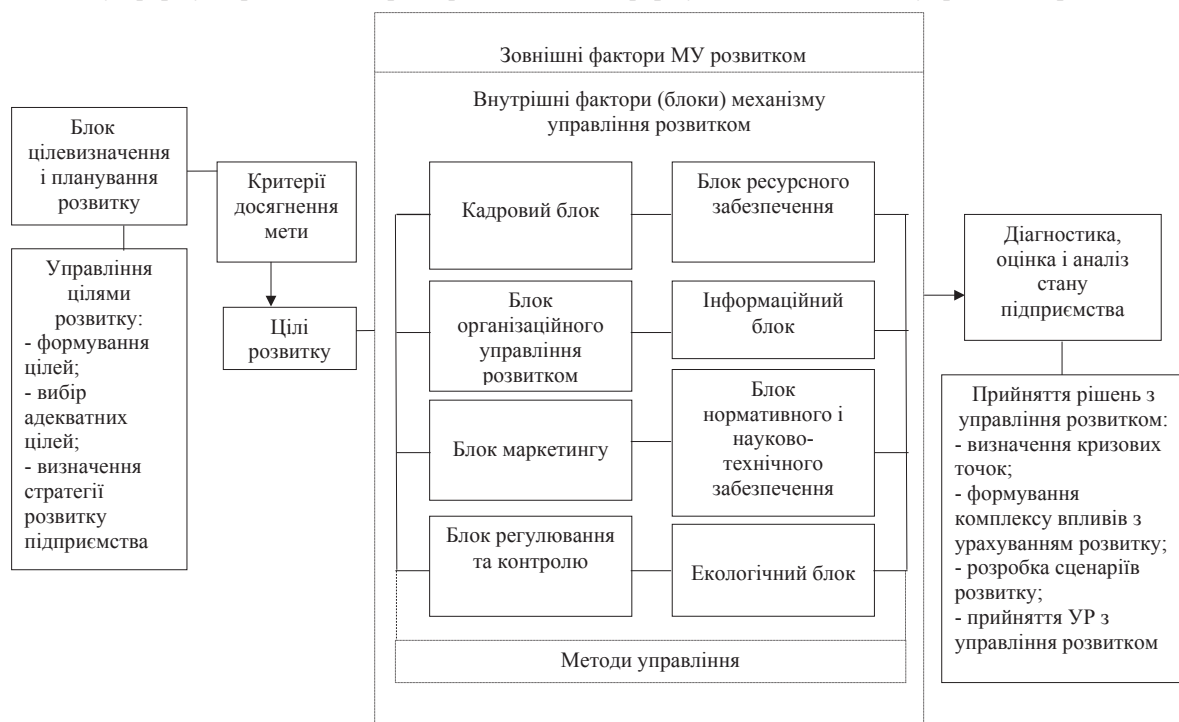

Рис. 1. Складові механізму управління розвитком АВС

нізму управління АВС. Основними його складовими виступають: блок цілевизначення і планування розвитку, блок організаційного управління розвитком, блок ресурсного забезпечення, інформаційний блок, блок нормативного і науково-технічного забезпечення, блок маркетингу, блок регулювання та контролю (рис. 1).

Блок цілевизначення і планування групується на системі чітко визначених планів різних рівнів, різної часової та функціональної приналежності, виконання яких забезпечить комплексний розвиток підприємства.

Блок організаційного управління забезпечує розробку і реалізацію програм, пов'язаних з науково-технічною політикою в аграрних виробничих структурах, впровадженням у виробництво передових досягнень аграрної науки, відповідає за функціонування механізму розробки і впровадження інновацій (технологічних, організації праці та ін.), а також за дотримання принципів, методів та функцій оперативного і стратегічного управління.

Ресурсний блок організує процес формування усіх видів ресурсів підприємства: матеріальних, фінансових, трудових, інформаційних з метою ресурсного забезпечення процесу розвитку.

Блок нормативного і науково-технічного забезпечення відповідає за дотримання норм і стандартів здійснення виробничої і технологічної діяльності усіх підрозділів підприємства. Блок маркетингу концентрує завдання, пов'язані з дослідженнями зовнішнього середовища, аналізом ринків та їх сегментів, визначенням цільових ринків, розробкою стратегій поведінки на ринках, залученням нових клієнтів та утриманням старих, здійсненням товарної, цінової, збутової та комунікаційної політик.

Інформаційний блок забезпечує формування, своєчасне проходження інформаційних потоків на підприємстві, прямиї та зворотній зв'язок між підсистемами і елементами усередині системи, системою та зовнішнім середовищем. Процес управління передбачає всебічний аналіз усіх існуючих інформаційних потоків задля своєчасного корегування стратегії, цілей функціонування та розвитку, пошуку нових способів вирішення проблемних ситуацій та нових інструментів реалізації управлінських рішень.

Кадровий блок виконує наступні дії: реформування системи управління персоналом, що передбачає зміни в системі підготовки, відбору, розстановці, просуванні, навчанні персоналу, створення ефективної системи самоврядування, реформування мотиваційних механізмів, розвиток організаційної культури та ін.

Екологічний блок підсистеми виконує наступні функції: організує і контролює роботу усіх підрозділів аграрних виробничих структур, спрямовану на дотримання правил чинного законодавства в аграрних виробничих структурах з екології, впроваджує інноваційні технології виробництва, які сприяють збереженню навколишнього середовища, впроваджує еконавчання, ековиховання та інше.

Блок управління цілями розвитку забезпечує досягнення підвищення ефективності роботи підприємства за рахунок мобілізації наявних ресурсів, ефективнішого використання організаційного та ресурсного потенціалу, а також переорієнтації персоналу на досягнення високих результатів діяльності.

Усі блоки механізму управління розвитком аграрних виробничих структур взаємодіють з відповідними підсистемами загального менеджменту підприємства і здійснюють свої функції в межах їх

функціональних зон відповідальності і можливостей в процесі управління кількісними та якісними зміними на об'єкті управління.

Особливе місце серед вказаних компонентів механізму управління займає мета, яка визначає вектор майбутнього розвитку. Її формування базується на таких принципах як досяжність, прогресивність, своєчасність, структурованість, інтегрованість.

Критерії досяжності – це кількісний вираз одного або декількох показників, що характеризують планове спрямування (вектор) розвитку аграрних виробничих структур. Відповідно до літературних джерел [15] застосовують наступні підходи до встановлення критеріїв досяжності мети: через систему критеріїв – показників ефективності або за допомогою інтегрального критерію, який характеризує певну групу показників (обсяги продажу, прибутків, ROE, частки ринку та ряд ін.).

Фактори управління розвитком – це чинники макро-, мікросовнісного та внутрішнього середовищ, які зумовлюють застосування методів управління розвитком і необхідність мати для цього відповідні ресурси (виробничі, трудові, фінансові, організаційні та інформаційні).

Методи управління обираються ті, що відображають способи реалізації функцій механізму управління. Виділяють наступні основні групи методів: економічні, організаційні, соціальні і психологічні. Алгоритм вибору метода менеджменту складається з наступних дій:

- дослідження, аналіз і оцінка ситуації;
- виявлення напрямів дій;
- вибір складу і змісту методів;
- забезпечення умов для використання розроблених методів;
- здійснення практичної роботи з використання методів.

Висновки з проведеного дослідження. Таким чином, в результаті проведеного дослідження дійшли висновку, що механізм управління розвитком є способом організації управління розвитком і представляє собою сукупність: засобів управління; організаційних і економічних методів управління.

Необхідність управління розвитком підприємства виникає у випадках: докорінної зміни обраної тенденції розвитку підприємства, що супроводжується несподіваним переходом в інший напрям (атрактор) розвитку. Необхідні дії: перегляд орієнтирів розвитку підприємства, повна діагностика з метою виявлення потенційних і реальних ресурсів для дифузії підприємства в новий ринковий простір і адаптації до нових умов внутрішнього та зовнішнього середовища; докорінної зміни вектора спадного розвитку на основі виникнення штучної точки біфуркації. Необхідні дії: перегляд мети, задач системи за допомогою діагностичного аналізу підприємства і коректування ресурсів; відхилення від комплексу індикаторів, які задають орієнтири розвитку аграрних виробничих структур. Необхідні дії: всебічна оцінка потенційних і реальних можливостей підприємства для виходу з точки біфуркації, розробка механізму управління кризами.

Методи мають бути об'єктивними, відповідати законам, на яких ґрунтується управлінська діяльність, представляти систему, бути взаємообумовленими та пропорціональними за силою дії. Загальною рисою усіх методів є прагнення до формалізації об'єктів і процесів дослідження, що є важливим в умовах стохастичності, динамізму і не лінійності процесів, що протікають в агросфері. Важливе місце серед мето-

дів, які використовуються в управлінні належить економіко-математичним методам. У першу чергу, це методи економічної динаміки, економетричного, імітаційного моделювання та інші.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Пашенко О.П. Стратегічне управління розвитком підприємства / О.П. Пашенко // Вісник Хмельницького національного університету. – 2011. – № 2, Т. 2. – С. 99–103.
2. Гриньов А.В. Інноваційний розвиток промислових підприємств: концепція, методологія, стратегічне управління / А.В. Гриньов. – Харків : ІНЖЕК, 2003. – 308 с.
3. Громяк С.И. Моделирование стратегий развития малых предприятий в условиях переходной экономики : Автореф. дис... канд. экон. наук: 08.03.02. – Львов : Львов. нац. ун-т им. И.Франко, 2001. – 20 с.
4. Пономаренко В.С. Стратегічне управління розвитком підприємства: Навчальний посібник. / В.С. Пономаренко, О.І. Пушкар, О.М. Тридід – Харків : ХДЕУ, 2002. – 640 с.
5. Коршунова Е.Д. Моделирование процесса адаптивного управления организационным развитием предприятия инвестиционно-промышленной сферы / Е.Д. Коршунова // Менеджмент в России и за рубежом. – 2004. – № 2. – С. 34–39.
6. Философская энциклопедия. Т.4 «Наука-логики» – Спиритидонова К.О. / Гл. ред. Ф.В. Константинов. – М. : «Советская энциклопедия», 1967. – 592 с.
7. Современная философия: Словарь хрестоматия. Ростов-на-Дону, Феникс, 1995. – 511 с.
8. Гапоненко А.Л. Стратегическое управление: учеб. для вузов, обучающихся по специальности 061100 «Менеджмент организаций» / А.Л. Гапоненко, А.П. Панкрухин. – 2-е изд., стер. – М. : Издательство ОМЕГА-Л, 2006. – 464 с.
9. Маслеченков Ю.С. Технология и организация работы банка: теория и практика / Ю.С. Маслеченков – М. : Дека, 1998. – 432 с.
10. Кузьмін О.Є. Основи менеджменту. / О.Є. Кузьмін, О.Г. Мельник – К. : Академвидав, 2003 – 414 с.
11. Економічна енциклопедія у трьох томах / Голова редакційної ради Б.Д. Гаврилишин. – К. : Видавничий центр «Академія», 2002.
12. Хамініч С.Ю. Управління підприємством на засадах освітнього потенціалу: Моногр. / С.Ю. Хамініч – Д. : Вид-во ДНУ, 2006. – 288 с.
13. Бурков В.Н. Как управлять организациями / В.Н. Бурков, Д.А. Новиков – М. : Синтег, 2004. – 400 с.
14. Круглов М. И. Стратегическое управление компанией: Учеб. для вузов. / М.И. Круглов – М. : Рус. делов. лит., 1998. – 768 с.
15. Бурков В.Н. Задачи управления в социальных и экономических системах. / В.Н. Бурков, И.В. Буркова, И.А. Гордидзе, Г.С. Джавахадзе, Р.А. Хуродзе, А.В. Щепкин – М. : Синтег, 2005. – 256 с.

УДК 658.149.5

Спіридонова К.О.

кандидат економічних наук,

доцент кафедри економіки будівельної галузі

Придніпровської державної академії будівництва та архітектури

ПІДХІД ДО ОБҐРУНТУВАННЯ ДОЦІЛЬНОСТІ ПЕРЕДАЧІ БУДІВЕЛЬНИХ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ НА АУТСОРСИНГ

Стаття присвячена розробці підходу до обґрунтування доцільності передавання будівельних бізнес-процесів на аутсорсинг. Для прийняття рішення пропонується використати комплексний показник, що враховує критерії значимості даного бізнес-процесу для будівельного підприємства, якості виконання бізнес-процесу та його частку у витратах будівельного підприємства. На основі проведених розрахунків було розроблено рекомендації щодо застосування повного аутсорсингу, часткового аутсорсингу або виконання бізнес-процесу власними силами.

Ключові слова: аутсорсинг, будівельне підприємство, критерії ефективності, бізнес-процес, витрати.

Спиритидонова К.А. ПОДХОД К ОБОСНОВАНИЮ ЦЕЛЕСООБРАЗНОСТИ ПЕРЕДАЧИ СТРОИТЕЛЬНЫХ БИЗНЕС-ПРОЦЕССОВ НА АУТСОРСИНГ

Статья посвящена разработке подхода к обоснованию целесообразности передачи строительных бизнес-процессов на аутсорсинг. Для принятия решения предлагается использовать комплексный показатель, учитывающий критерии значимости данного бизнес-процесса для строительного предприятия, качества выполнения бизнес-процесса и его доли в затратах строительного предприятия. На основе проведенных расчетов были разработаны рекомендации по применению полного аутсорсинга, частичного аутсорсинга или выполнения бизнес-процесса собственными силами.

Ключевые слова: аутсорсинг, строительное предприятие, критерии эффективности, бизнес-процесс, затраты.

Spiridonova K.O. APPROACH TO EXPEDIENCE GROUNDING OF BUILDING BUSINESS PROCESSES TO OUTSOURCING

The article is devoted to grounding of expedience development of transmission of building business-processes to outsourcing. For a decision-making it is suggested to use a complex index, taking into account the criteria of importance of the business-process for a building enterprise, quality of implementation of the business-process and his share in the expenses of the building enterprise. On the basis of the conducted calculations recommendations were developed on application of the complete outsourcing, partial outsourcing or implementation of the business-process by own forces.

Keywords: outsourcing, building enterprise, criteria of effectiveness, business-process, expenses.

Постановка проблеми. Ринкові перетворення в економіці України змінили умови розвитку і методи господарювання в усіх сферах і структурах національного господарства. Особливо це позначилося на діяльності будівельних підприємств. Для підвищення ефективності управління будівельними підприєм-

ствами необхідно запровадження сучасних методів організації процесів виробничо-господарської діяльності. Одним із таких способів, що дає можливість досягнути поставлених цілей, є аутсорсинг. Використання аутсорсингу дозволяє будівельному підприємству забезпечити належну організацію будівельного